Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Two Year Degree Programme in Marathi

(Faculty of Arts)

CBCS Syllabus

M.A. (Marathi) Part-II Semester –IV

Department of Marathi

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

Choice Based Credit System Syllabus (2023 Pattern)

(As Per NEP 2020)

To be implemented from Academic Year 2023-2024

Title of the Programme: M.A.(Marathi)

Preamble

AES's Tuljaram Chaturchand College has made the decision to change the syllabus of across various faculties from June, 2023 by incorporating the guidelines and provisions outlined in the National Education Policy (NEP), 2020. The NEP envisions making education more holistic and effective and to lay emphasis on the integration of general (academic) education, vocational education and experiential learning. The NEP introduces holistic and multidisciplinary education that would help to develop intellectual, scientific, social, physical, emotional, ethical and moral capacities of the students. The NEP 2020 envisages flexible curricular structures and learning based outcome approach for the development of the students. By establishing a nationally accepted and internationally comparable credit structure and courses framework, the NEP 2020 aims to promote educational excellence, facilitate seamless academic mobility, and enhance the global competitiveness of Indian students. It fosters a system where educational achievements can be recognized and valued not only within the country but also in the international arena, expanding opportunities and opening doors for students to pursue their aspirations on a global scale.

In response to the rapid advancements in Arts the evolving approaches in various domains of Marathi and related subjects, the Board of Studies in Marathi at Tuljaram Chaturchand College, Baramati - Pune, has developed the curriculum for the first semester of M.A. Part-I Marathi , which goes beyond traditional academic boundaries. The syllabus is aligned with the NEP 2020 guidelines to ensure that students receive an education that prepares them for the challenges and opportunities of the 21st century. This syllabus has been designed under the framework of the Choice Based Credit System (CBCS), taking into consideration the guidelines set forth by the National Education Policy (NEP) 2020, LOCF (UGC), NCrF, NHEQF, Prof. R.D. Kulkarni's Report, Government of Maharashtra's General Resolution dated 20th April and 16th May 2023, and the Circular issued by SPPU, Pune on 31st May 2023.

पदवी व पदव्युत्तर मराठी : ठळक वैशिष्ट्ये

भाषा, साहित्य व विविध कलांच्या माध्यमातून होणारे विविध आविष्कार यांचा अभ्यास करणारी विद्या शाखा म्हणून कला शाखा ओळखली जाते. मराठी विषयाची पदवी प्राप्त केलेला विद्यार्थी जीवन जगण्यासाठी विविध प्रकारची कौशल्ये अवगत करू शकेल. साहित्य आणि भाषेच्या ज्ञानामुळे विद्यार्थ्याला करिअरच्या विविध वाटा सुलभ होतील. भाषा व साहित्याच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांची जीवनदृष्टी विकसित होईल व त्याला जीवन जगण्यास बळ मिळेल. विद्यार्थ्यांच्या ज्ञानाच्या कक्षा विस्तारतील. असा विद्यार्थी एक समर्थ, सुसंस्कृत व भाषासंपन्न नागरिक बनू शकेल. निरामय समाजनिर्मितीसाठी हे महत्वाचे आहे. सध्याच्या काळात समाजाचे जीवनमान उंचावण्यासाठी - गुणवत्तापूर्ण व प्रगत जीवन जगता येण्यासाठी सामाजिक, सांस्कृतिक, नैतिकमूल्यांचे अधिष्ठान असणे व ज्ञानवृद्धीसाठी नाविण्यपूर्ण व कौशल्याधिष्टित अभ्यासक्रम देणे हाच एकमेव मार्ग आहे.

राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-2020 च्या निर्देशानुसार तर भाषाभ्यासाची नवनवीन तंत्रे विद्यार्थी आत्मसात करतीलच. तसेच प्रसार माध्यमातील विविध सर्जनशील संधी प्राप्त करण्यास विद्यार्थ्यांना मदत होईल. साहित्याची भाषा, व्यवहाराची भाषा आणि शास्त्रीय वाड्मयाची भाषा यातील फरकही विद्यार्थ्यांना समजेल. त्यांचे जीवनाकडे पाहण्याचे परिप्रेक्ष्य विस्तारेल. निवेदक, सूत्रसंचालक, मुलाखतकार, जनसंपर्क अधिकारी, पटकथा लेखक, मुद्रित शोधक, संपादक, वार्ताहर, स्तंभलेखक, माध्यम संवादक, प्रकल्प लेखक, अनुवादक, भाषांतरकार, प्रकाशक, लेखक, नाटककार, अशा भाषा व साहित्याशी संबंधित असंख्य संधी विद्यार्थ्यांना खुणावत आहेत. त्या सदर अभ्यासक्रमातून उपलब्ध होतील, त्या दृष्टीने पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात मूलभूत बदल करण्यात आलेले आहेत. मराठी भाषेचे सर्जनशील उपयोजन, स्पर्धा परीक्षांसाठी आवश्यक मराठीचे व्याकरण, मराठी भाषेची विविध कौशल्ये, मराठी भाषेचे संगणकीय उपयोजन, आधुनिक व इलेक्ट्रॉनिक माध्यमांसाठी लेखन, व्यावसायिक व माहितीपर लेखन, भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, वाड्मयव्यवहार व प्रकाशन व्यवसाय, शब्दांकन इ. विषयांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. साहित्य आणि भाषेच्या अभ्यासामुळे विद्यार्थ्यांच्या अधिष्ठान अभ्यासाचा पाया पक्का होईल व विद्यार्थी साहित्य आणि समाजाच्या सहसंबंधाचे आकलन करू लागेल. त्यातून त्यांची समाजाकडे पाहण्याची एक व्यापक दृष्टी विकसित होईल.

साहित्यनिर्मितीच्या प्रेरणा, लेखक कवींची व्यक्तित्वे, साहित्यकृती, साहित्यिक, साहित्याची वैशिष्ट्ये, भारतीय साहित्य विचाराचा परिचय, भाषाविज्ञान, साहित्यकृतींचा संहितानिष्ठ अभ्यास, समीक्षा विचार व साहित्य संशोधन, वाड्मयप्रकाराची संकल्पना, ग्रामीण व दलित साहित्य प्रवाह, स्त्रीवादी साहित्य प्रवाह, आदिवासी साहित्य प्रवाह, प्राचीन व अर्वाचीन विशेष लेखकाचा अभ्यास, साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास, साहित्याचे आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन, पदवी पातळीवरील संशोधन, व्यावहारिक व उपयोजित मराठी, प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये, समकालीन समाज इ. विषयांशी विद्यार्थी परिचित होईल. भाषेचे विविध व्यवहार आणि साहित्याच्या संदर्भातील भाषा व्यवहार याविषयी विद्यार्थ्यांची आकलनाची क्षमता निश्चितच वाढेल. लेखन- संपादन, भाषांतर- लेखन, रूपांतर, जाहिरात लेखन, पटकथा लेखन यासंबंधीच्या लेखन प्रकारांत विद्यार्थी पारंगत होईल . वक्तृत्व कला, संभाषण कौशल्ये, प्रासंगिक लेखन या प्रकाराबद्दल चे ज्ञान विद्यार्थी अवगत करतील.

मानवाने निर्माण केलेल्या भाषा, विविध बोलींचा अभ्यास त्यातील संदेश व्यवहार हे मराठी भाषेचे अभ्यासक्षेत्र आहे. मानवी मनाचा आणि प्रतिभेचा कल्पकतापूर्ण आविष्कार तसेच नीतीमूल्यांचा अभ्यास, वाड्मयीन मूल्ये आणि जीवन मूल्यांचा अभ्यास, माणसाच्या नैतिक व सौंदर्य मूल्यांविषयीचा अभ्यास विद्यार्थी करू लागेल, साहित्य, चित्रकला, वास्तुकला व ललित कला तसेच नाट्य, संगीत, नृत्य, चित्रपट या प्रयोगाधिष्टित कला जगभरातील मानवी संस्कृतीचा पोत जाणून घेणाऱ्या कला आहेत, या कलांचा विशेष अभ्यास करण्याची क्षमता विद्यार्थी मिळवू शकेल. मराठी भाषेच्या अभ्यासाने विद्यार्थ्यांची जीवनाकडे पाहण्याची नवी दृष्टी विकसित होईल. पदवी प्राप्त केलेला विद्यार्थी अधिक स्पष्ट, अभिरुची संपन्न आणि संस्कारित व जबाबदार नागरिक बनेल, असा विश्वास वाटतो.

Programme Specific Outcomes (PSOs)

PSO1. मराठी भाषा आणि वाड्मयाविषयीचे प्रगत ज्ञान होईल.
PSO2. विविध माध्यमांमध्ये भाषा अभ्यास व उपयोजनाच्या संधी विकसित होतील. तसेच समकालीन वाड्मयीन प्रवाहांचे व्यवस्थित आकलन होईल.
PSO3. वाड्मयीन व सामाजिक प्रश्नांसंबंधी विचार करण्याची जाण वाढीस लागेल.
PSO4. साहित्याच्या लक्षणांबाबत विचारांची आणि वाड्मयीन मूल्यमापनाच्या दृष्टीची समज विकसित होईल.
PSO5. साहित्याभ्यासाच्या संदर्भात प्रस्तुत- अप्रस्तुतेची जाण निर्माण करण्यास मदत होईल.
PSO6. विद्यार्थ्यांची चिकित्सक अभ्यासाची क्षमता विकसित होईल.
PSO7. विशिष्ट कालखंडातील साहित्याच्या अभ्यासाच्या व्याप्ती बद्दल विद्यार्थ्यांची जाण वाढीस लागण्यास मदत होईल.
PSO8. साहित्यकृतीच्या, साहित्यप्रकारांच्या, तौलनिक अभ्यासाची दिशा, व्याप्ती व मर्यादा याबाबतीत समज निर्माण होण्यास मदत होईल.
PSO9. साहित्याविषयीची प्राचीन, मध्ययुगीन, आधुनिक, भारतीय व पाश्चात्य विचारांबाबत समज वाढविण्यास मदत होईल.
PSO10. साहित्याच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांच्या सूक्ष्म, विश्लेषक व चिकित्सक अभ्यास करण्याच्या क्षमतेमध्ये वाढ होईल.
PSO11. भाषेचे विविध व्यवहार आणि साहित्याच्या संदर्भातील भाषा व्यवहार याविषयीची आकलनाची क्षमता विकसित होईल.
PSO12. विद्यार्थ्यांची भाषिक अभिव्यक्ती सुधारण्यास तसेच पर्यायाने समाजाची भाषिक अभिवृद्धी विकसित होण्याची प्रक्रिया सुरू होईल.
PSO13. लेखन- संपादन, लेखन- विद्या, भाषांतर, रूपांतर, अनुवाद, वक्तृत्व कला, नाट्यकला, या अभिव्यक्तीच्या आविष्कार प्रकार व प्रक्रियांविषयी तसेच त्यासंबंधीची माहिती होईल.
PSO14. लेखकाच्या समग्र लेखक म्हणून अभ्यासाची जाण विकसित होईल तसेच विविध साहित्य प्रवाहांची माहिती होईल व अशा अभ्यासाच्या आकलनक्षमतेत वाढ होईल.
PSO15. समीक्षा आणि उपयोजित समीक्षा याविषयी योग्य समीक्षादृष्टी तयार होण्यास मदत होईल तसेच समीक्षा करण्याची क्षमता विकसित होईल.
PSO16. विद्यार्थ्यांची संशोधक वृत्ती व संशोधन करण्याची क्षमता विकसित होईल.
PSO17. एक जबाबदार नागरिक या दृष्टीने नैतिक व सामाजिक मूल्ये, साहित्य व सांस्कृतिक मूल्ये, राष्ट्रीय मूल्यांचे संवर्धन पर्यावरण संरक्षणव संवर्धन,समाजभान याविषयीची विद्यार्थ्यांची जाणीव विकसित होईल.

.

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College, Baramati

(Autonomous)

Board of Studies (BOS) in Marathi

From 2022-23 to 2024-25

Sr. No	Name of Attendees	Designation
1	Prof. Dr . Seema Naik –Gosavi	Chairman
2.	Dr. Mukta Ambhere	Internal Member
3.	Mr. Santoshkumar Daphalapurkar	Internal Member
4.	Dr. Sunil Khamgal	Internal Member
5.	Dr. Rajkuamr Tarade	Internal Member
6.	Prof.Dr. Tukaram Rongate	Vice-Chancellor Nominee
7.	Prof. Dr. Randhir Shinde	Expert from other University
8.	Prof. Dr. Dasoo Vaidya	Expert from other University
10.	Hon. Raj Kazi	Journalist & Author
11.	Hon. Girish Bhandwalkar	Meritorious Alumni
12	Dr. Ranjana Nemade	BOS Member
15	Mr. Gaurav Shinde	PG Student
16	Bibiaysha Landage	PG Student

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati (Autonomous)

Course & Credit Structure for (M.A. Marathi) Part-I & II (2023 Pattern as per NEP-2020)

Sem	Course Type	Course Code	Course Title	Theory/ Practical	No. of Credits
III	Major (Mandatory)	MAR -601-MJM	प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -602-MJM	साहित्य समीक्षा व संशोधन	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -603-MJM	विशेष लेखकाचा अभ्यास – डॉ. सदानंद देशमुख	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -604-MJM	भाषण लेखन : तंत्र व कला	Theory	02
	Major (Elective)	MAR -611-MJE(A)	वैचारिक साहित्य	Theory	04
		MAR -611-MJE(B)	लोकसाहित्य		
	Research Project (RP)	MAR -621-RP	Research Project	Practical	04
	Total Credits Semester III				**22**
IV	Major (Mandatory)	MAR -651-MJM	प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -652-MJM	साहित्य समीक्षा व संशोधन	Theory	04
	Major (Mandatory)	MAR -653-MJM	विशेष लेखकाचा अभ्यास – डॉ. सदानंद देशमुख	Theory	04
	Major (Elective)	MAR -661-MJE(A)	साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास	Theory	04
		MAR -661-MJE(B)	मराठी लोकसाहित्य		
	Research Project (RP)	MAR -681-RP	Research Project (RP)	Practical	06
	Total Credits Semester-IV				**22**
Cumulative Credits Semester III and IV					**44**

Anekant Education Society's

Tuljaram Chaturchand College of Arts, Science and Commerce, Baramati

(Autonomous)

Syllabus for (M.A. Marathi) Part- II SEM IV (2023 Pattern as per NEP-2020)

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II (2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A Marathi
Programme Code- : PAMAR
Class : M.A.II (MARATHI)
Semester : IV
Course Type : Major Mandatory (Theory)
Course Name : प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार
Course Code : MAR-651-MJM
No. of Lecturer : 60
No. of Credit : 04

Course Objectives:

१) प्रसारमाध्यमाकरिता आवश्यक लेखन कौशल्ये आत्मसात करतील.

२) प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळविण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होईल.

३) विद्यार्थ्यांना एका साहित्य प्रकारातून दुसऱ्या साहित्य प्रकारात कलांतर करण्याची क्षमता विकसित होईल.

४) प्रसारमाध्यमाचे समाजातील महत्त्व लक्षात घेतील.

५) दृक श्राव्य माध्यमांसाठी विविध अंगाने लेखन करण्याची क्षमता विकसित करतील .

६) सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप लक्षात घेतील.

७) आंतरजालावरील मराठी लेखन करण्याचे कौशल्य विकसित करतील.

८) मराठी विश्व कोश व विकिपीडियावर नोंदीलेखन करण्याचे कौशल्ये लक्षात येईल.

Course Outcome:

CO1. प्रसामाध्यामाकरिता आवश्यक लेखन कौशल्ये आत्मसात होईल.

CO2. प्रसारमाध्यमात सेवेची संधी मिळवण्याकरिता विद्यार्थ्यांची भाषिक क्षमता विकसित होईल.

CO3. विद्यार्थ्यांना एका साहित्य प्रकारातून दुसऱ्या साहित्य प्रकारात रुपांतर करण्याची क्षमता येईल.

CO4. दृक श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करण्याची क्षमता विकसित होते .

CO5. आस्वादात्मक लेखनाचे स्वरूप आणि लेखनातील विविधता लक्षात घेऊन लेखन करतील.

CO6. आंतरजालावर मराठी लेखन करतील.

CO7. सर्जनशील लेखनाचे स्वरूप समजावून घेऊन विविध प्रसार माध्यमामध्ये लेखन करतील .

CO8. मराठी विश्व कोश व विकिपीडियावर नोंदीलेखन करण्याचे कौशल्ये व महत्त्व लक्षात येईल.

Topics and learning points

घटक	तपशील	तासिका
१	**श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन** १) श्राव्य माध्यमांचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये २) श्राव्य माध्यमातील विविध लेखन प्रकारांचा परिचय	१०
२	**दृक श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन** १) दृकश्राव्य माध्यमाचे स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये २) दृकश्राव्य माध्यमातील विविध लेखन प्रकारांचा परिचय	१०
३	**जाहिरातलेखन जाहिरात** १) जाहिरातलेखन संकल्पना स्वरूप व वैशिष्ट्ये २) मुद्रित माध्यमांसाठी जाहिरात लेखन ३) श्राव्य माध्यमासाठी जाहिरात लेखन ४) दृकश्राव्य माध्यमांसाठी जाहिरात लेखन	१०
४	**पटकथालेखन** १) पटकथा लेखन स्वरूप आणि वैशिष्ट्ये २) माध्यमनिहाय पटकथा लेखनाचे स्वरूप ३) दृकश्राव्य माध्यमांसाठी पटकथा लेखन ४) चित्रपट माध्यमांसाठी पटकथा लेखन ५) विविध साहित्य प्रकारावर(कथा, कादंबरी, नाटक) आधारित पटकथा लेखन	१०
५	**आंतरजालवरील मराठी लेखन** १) आंतरजालावरील मराठीविषयक लेखनाचे स्वरूप २) नोंदीलेखन अ) मराठी विश्व कोश नोंदीलेखन ब) विकिपीडियावर नोंदीलेखन	१०
६	**आंतरजालावरील मराठी संकेतस्थळांचा परिचय** १) राज्य मराठी विकास संस्था २) महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ ३) भाषा संचालनालय ४) मराठी भाषा विभाग महाराष्ट्र शासन ५) मराठी साहित्य परिषद पुणे ६) विश्वकोश मंडळ	१०

संदर्भ ग्रंथ

१) नाटककारांची कला- जी. बी. प्रिस्ले
२) खेळ नाटकाचा- राजीव नाईक
३) संपादन स्वरूप आणि कार्य- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
४) बातमीची कार्यक्षेत्रे- यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक
५) दूरदर्शन साठी लेखन- केशव केळकर
६) जाहिरातीचे युग -केशव केळकर
७) सर्जनात्मक लेखन- आनंद पाटील
८) पत्रकारितेचा स्वभाव- ल. ना. गोखले
९) पत्रकारिता स्वरूप आणि चिकित्सा- महावीर जोंधळे
१०) वैखरी- डॉ. अशोक केळकर
११) जाहिरात शास्त्र- डॉ. वंदना खेडेकर
१२) मराठी चित्रपटाची पटकथा- डॉ. अनिल सपकाळ
१३) पटकथालेखन- डॉ. रंजना नेमाडे
१४) दूरदर्शन आणि प्रसारमाध्यमे- केशव साठे
१५) मराठी साहित्य काही लेखन बंद- डॉ. सुधाकर शेलार
१६) www.google.com

****

Choice Based Credit System Syllabus (2020 NEP Pattern)

(As Per 2023Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: **M.A.**II (Sem IV) **Subject**: MARATHI

Course: Theory **Course Code**: MAR-651-MJM

Tittle of **Course :प्रसारमाध्यमे आणि साहित्य व्यवहार**

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)							
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8
CO 1	1	1	1	3	1	1	1	1
CO 2	**1**	1	1	1	2	1	1	1
CO 3	1	1	1	3	1	1	1	1
CO 4	1	1	1	1	1	2	1	1
CO 5	1	1	1	1	1	2	1	1
CO 6	1	1	3	1	1	1	1	1
CO 7	2	1	1	1	1	1	1	1
CO 8	1	3	1	1	1	1	1	1

Justification for the mapping

PO1: Research Related Skill and Scientific temper :

CO7:परिचयात्मक/परीक्षणात्मक लेखन पद्धतीच्या अभ्यासामुळे संशोधन वृत्ती विकसित होईल. प्रसारमाध्यमांसाठी लेखन करताना त्याचा फायदा होऊन संशोधनात्मक अभ्यासपूर्ण लेख निर्माण होतील.

PO2: Effective Citizenship and Ethics

CO8 मराठी भाषा साहित्य संकृती व त्यांचा इतिहास संबंधी मराठी विश्व कोश व विकिपीडियावर नोंदीलेखन करून त्याचे जतन करण्याचे महत्त्व लक्षात येईल.

PO3: Social Competence and communication skills:

CO6 : वृत्तसंकलन प्रक्रियेचे आकलन झाल्यमुळे समाजामधील विविध प्रश्न, समस्या याच्याविषयी आस्था निर्माण होईल.व त्याचे निराकरण करण्यासंबंधी उपाय सुचाचिले जातील.

PO4: Disciplinary Knowledge

CO1 :विविध प्रसार माध्यमासाठी लेखन करण्यासाठी आवश्यक असणारे कोशल्ये विकसित झाल्यमुळे मुद्देसूद लेखन करण्याचे कौशल्याचे ज्ञान होईल.

PO5: Personal and professional competence :

CO 2: प्रसारमाध्यमे आणि साहित्याव्यवहार यांच्या अभ्यासामुळे भाषिक क्षमता विकसित होऊन मुद्रित आणि दृक-श्राव्य प्रसारमाध्यमांमध्ये लेखन करण्यासाठी संधी प्राप्त होईल.

PO6 :Self- directed and life –long learning

CO4 :आस्वादात्मकलेखनाचे स्वरूप व त्यातील विविधता याच्या अभ्यासामुळे त्या अनुषंगाने लेखन निर्मिती करण्यास विद्यार्थी सक्षम होईल.

CO5:आस्वादात्मक आणि सर्जनात्मक लेखनाचे स्वरूप लक्षात आल्यामुळे त्या पार्श्वभूमीवर विद्यार्थी साहित्याची निर्मिती करताना स्वानुभव चित्रित करतील.

PO7 : Environment and Sustainability:

CO3: दृक श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करताना छायाचित्र, चित्रे, व्हिडिओ ऑडीओ इत्यादी गोष्टीचा योग्य वापरचे ज्ञान होऊन गुणवत्तापूर्ण निर्मिती करण्यास सक्षम होईल.

PO8 : Critical Thinking and Problem solving:

CO7 : समाजातील प्रश्नावर विविध प्रसामाध्यामांसाठी विचारपूर्वक सर्जनशील लेखन करून ते सोडविण्याची किंवा त्यातून मार्ग काढण्याची क्षमता विकाशित होईल.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)

Name of the Programme	:	**M. A. MARATHI**
Program Code	:	**PAMAR**
Class	:	**M. A. II**
Semester	:	**IV**
Course Type	:	**Major Mandatory (Theory)**
Course Name	:	साहित्य समीक्षा व संशोधन
Course Code	:	**MAR-652-MJM**
No. of Lectures	:	**60**
No. of Credits	:	**4**

Course Objectives:

१. संशोधनाची संकल्पना, प्रयोजने आणि विविध संशोधनपध्दती समजाऊन घेणे.
२. वाङ्मयीन संशोधनाच्या विविध अभ्यासक्षेत्रांचा परिचय करून घेणे. त्याचा संशोधन विषयाशी संबंध शोधणे.
३. आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधनाचे स्वरूप, उद्दिष्टे व महत्त्व समजाऊन घेणे.
४. मराठी साहित्य संशोधकांची परंपरा समजाऊन घेणे.
५. संशोधन करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित करणे.
६. आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन विद्यार्थ्यांना समजून देणे.
७. संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे **समजून सांगणे.**

Course Outcomes:

CO1. मराठी साहित्य संशोधन परंपरा समजेल.
CO2. वाङ्मयीन संशोधनाच्या विविध अभ्यासक्षेवांचा परिचय होईल.
CO3. संशोधनाची दृष्टी व क्षमता विकसित होईल.
.CO4. संशोधकास संशोधनातील नव्या दृष्टीकोनाबद्दलचा परिचय व अंतर्भाव संशोधनात करता येईल.
CO5. संशोधन करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित **करता येईल.**
CO 6. आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन **विद्यार्थ्यांना समजून येईल.**
CO7. संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे **समजून घेता येतील.**

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**संशोधनः संकल्पना व स्वरूप** ● संशोधनाची संकल्पना प्रेरणा, प्रयोजने ● संशोधकाच्या अंगी असणारे गुण ● संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे ● संशोधनाची साधने—पुस्तके, नियतकालिके, वृत्तपत्रे, कोशवाड्मय, सूचिवाड्मय, हस्तलिखित, शिलालेख, ताम्रपट इ.	60
२	**वाड्मयीन संशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे** ● साहित्यकृती निष्ठ संशोधन ● वाड्मय प्रकारनिष्ठ संशोधन ● प्रवास वर्णनात्मक साहित्यकृतीचे संशोधन ● लेखकांचा अभ्यास ● कालखंडाचा अभ्यास ● भाषिक संशोधन ● लोकसाहित्य विषयक संशोधन	
३	**वाड्मयीन संशोधनाची अन्य अभ्यासक्षेत्रे** ● तौलनिक साहित्याभ्यास ● वाड्मयेतिहासासंबंधी संशोधन ● विज्ञानसाहित्य संशोधनः काही अनुबंध	
४	**आंतर्विद्याक्षेत्रीय संशोधन** ● साहित्य आणि तत्त्वज्ञान ● साहित्य आणि समाजशास्त्र ● साहित्य आणि मानसशास्त्र ● साहित्य आणि संस्कृती ● साहित्य आणि सौंदर्यशास्त्र ● साहित्य आणि इतिहास ● साहित्य आणि राज्यशास्त्र	

	• साहित्य आणि अर्थशास्त्र व इ. ज्ञानशाखांशी अनुबंध	
५	**मराठीतील संशोधन परंपरा** ● लोकसाहित्याचे संशोधन ● भाषाविषयक संशोधन ● मध्ययुगीन वाङ्मयाचे संशोधन ● मराठीचे पाश्चात्य संशोधन	
६	**संशोधन लेखन: पद्धती स्वरूप व दक्षता** ● शोधनिबंधाची लेखनपध्दती—स्वरूप वैशिष्ट्ये ● वैचारिक साहित्याचे संशोधन : काही दिशा	

संदर्भ ग्रंथ:

१. भाषा व—साहित्य संशोधन: खंड १,२,३— १९८९ संपा वसंत स. जोशी, म.ना.अदवंत, गं.ना. जोगळेकर व इतर संपादक, महाराष्ट साहित्य परिषद, पुणे
२. शोध निबंधाची लेखनपद्धती— दु.आ. २००६, स.गं.मालशे, लोकवाडमय गृह प्रकाशन मुंबई
३. मराठी साहित्य संशोधन: स्वरूप आणि दिशा १९९५, श.रा.राणे, का.स.वाणी म.प्र अ.संस्था धुळे,
४. मराठी साहित्य संशोधन: नव्या दिशा २००६, सपादक— अविनाश आवलगावकर ,प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
५. साहित्याचा अभ्यास— डॉ.र.बा.मंचरकर सद्भावना ग्रथ २००३ चं.वि.जोशी व इतर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
६. संशोधनाची क्षितिजे— वि.भि.कोलते , गौरव ग्रंथ, १९८५, भा.ल.भोळे संपादक, अमेय प्रकाशन नागपूर,
७. प्राचीन मराठी हस्तलिखिते: संशोधन आणि संपादन १९९२, श्री.रं.कुलकणी,का.स.वाणी व मराठी प्र.अ. संस्था, धुळे.
८. मराठी प्रबंध सूची — व.वि. कुलकर्णी, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर
९. मराठी साहित्य संशोधन— १९९८, म.पां.भावे, श्रीहरी भिडे, पद्माकर शिरवाडकर (संपादक) महाराष्ट्र साहित्य परिषद, ठाणे
१०. शोधविज्ञान कोश — १९८५ दु. का.संत, पुणे विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे
११. मराठी संशोधनविद्या — डॉ. उषा देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे १९९४
१२. साहित्य शोधणी — डॉ. उषा देशमुख, नीहारा प्रकाशन, पुणे १९८९
१३. साहित्यसमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा— वसंत दावतर, म.रा.सा.सं.मंडळ, मुंबई,
१४. संशोधन पद्धती — प्रक्रिया आणि अंतरंग — डॉ.दु.का.संत, अनाथ विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे—१९६६
१५. संशोधन: स्वरूप आणि पद्धती— संपादक: डॉ.सु.रा.चुनेकर, रंगनाथ पठारे, शि.प्र. संस्था, संगमनेर—१९८३
१६. लोकसाहित्य शोध व समीक्षा — रा.चिं.ढेरे

१७. मराठीचे परदेशी अभ्यासक – रा.चिं.ढेरे व इतर, ललित १९९३
१८. संशोधन: सिद्धांत व पद्धती – सदा कऱ्हाडे
१९. लोकसाहित्य मीमांसा – भाग १,२ – डॉ. विश्वनाथ शिंदे
२०. लोकसाहित्य स्वरूप व विवेचन – कालभूत
२१. वाङ्मयीन विद्वता – दु. का. संत
२२. लोकसाहित्याचे स्वरूप– डॉ. तारा भवाळकर
२३. लोकगीतांचे माझे स्मरण – डॉ. य.ग. शिंदे
२४. लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते – शेटये/जगदीश संसारे/रामचंद्र–वरड
२५. लोकसाहित्य दर्शन – (संपा.) डॉ. रमेश देवरे
२६. लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा – डॉ. तारा भवाळकर
२७. लोकसाहित्यातील कुटुंब चित्रण – डॉ. लता महाजन
२८. लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन – डॉ. भारती रेवडकर
२९. संशोधनप्रदीप – डॉ. वेदश्री थिगळे
३०. संशोधन वाटा आणि वळणे: डॉ. सुधाकर ोलार
३१. साहित्य संशोधन व समीक्षा: डॉ. राजेंद्र सलालकर, हर्मिस प्रकाशन
३२. कथात्मक साहित्य आणि चित्रपट रूपांतर प्रक्रिया: डॉ. बालाजी घारूळे, हर्मिस प्रकाशन
३३. कुंकू ते दुनियादारी: डॉ. राजेंद्र थोरात, चपराक प्रकाशन पुणे.
३४. कादंबरी निर्मिती प्रक्रिया विशेषांक – संपादक बाळासाहेब धोंगडे
३५. मराठी कादंबरी : आशय आणि आविष्कार – दत्ता घोलप
३६. कविता संदर्भ आणि दृष्टिकोन – आशुतोष पाटील
३७. मराठी कथा : रंग आणि रूप – रणधीर शिंदे
३८. स्त्रीवाद म्हणजे काय? – वंदना महाजन

****

Choice Based Credit System Syllabus (2023 Pattern)

(As Per 2023Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: MA II (Sem IV) **Subject:** MARATHI

Course: Major Mandatory (Theory) **Course Code**: MAR-652-MJM

Title of Course : साहित्य समीक्षा व संशोधन

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)									
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO 10
CO 1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 2	1	1	1	1	1	3	1	1	1	1
CO 3	1	1	3	1	1	1	1	3	1	1
CO 4	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1
CO 5	1	3	1	3	1	1	1	1	1	3
CO 6	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1
CO 7	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
CO 8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:

CO1: साहित्य संशोधनाच्या विविध पद्धती आणि परंपरा व दृष्टिकोन यांचा अभ्यास होईल.

PO2 Application of knowledge and skills:

CO5: लेखक,वाचक,रसिक समीक्षक संशोधक साहित्यकृती यांच्यातील अनुबंध समजल्यामुळे सामाजिक क्षेत्रात संवादाची कौशल्ये विकसित होतात व आत्मविश्वास वाढतो. संशोधन करण्याची दृष्टी व क्षमता विकसित **होते.**

PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:

CO3: साहित्य संशोधनाच्या अभ्यासाने विद्यार्थी जीवनात जीवन मूल्यांचे व कलामूल्यांचे संस्कार होतील व जबाबदार नागरिकत्वाची जाणीव निर्माण होईल.

PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:

CO5: समीक्षादृष्टी संशोधनदृष्टी विकसित झाल्यामूळे स्वतःचे मत ठामपणे माडण्याची वृत्ती वाढीस लागते. व विविध क्षेत्रामध्ये समीक्षणात्मक लेखनाच्या संधी मिळत जातात.

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

CO4: संशोधनातील नव्यादृष्टिकोनामुळे लेखनाची स्वतंत्र शैली विकसित होईल. व जीवन विषयक जाणीव वाढीस लागेल.

PO6 Research Skills:

CO2 : साहित्य संशोधनाबद्दलची जाण वाढीस लागते व साहित्याचा अभ्यास विविध दृष्टिकोनातून करण्याची क्षमता विकसित होते.

PO7 Critical and Creative Thinking:

CO6 : संशोधन करण्याच्या वृत्तीमुळे सखोल अभ्यास व चिकित्सा करण्याची सवय लागते. व **आंतर्विद्य**शाखीय दृष्टिकोन तयार होतो.व विद्यार्थी समस्येचे निराकरण करायला शिकतात.

PO8 Problem-solving Abilities:

CO3: साहित्याच्या आकलनाने निसर्ग, सभोवताल व त्यातून पर्यावरण विषयक सजग जाणीव वाढीस लागेल.

PO9 Collaboration and Teamwork:

CO7: साहित्याच्या आकलनातून गटचर्चेत सहभाग घेऊन विद्यार्थी विचारांचे आदानप्रदान करतील.

PO10 Digital and technological skills:

CO5: लेखनाच्या अत्याधुनिक साधन तंत्रामुळे संशोधन कौशल्ये विकसित होतील.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A Marathi
Programme Code- : PAMAR
Class : M.A.II (MARATHI)
Semester : **IV**
Course Type : Major Mandatory (Theory)
Course Name : **विशेष लेखकाचा अभ्यास – डॉ. सदानंद देशमुख**
Course Code : MAR-603-MJM
No. of Lecturer : 60
No. of Credit : 04

Course Objectives:

१) लेखकाचे वाङ्मयीन आकलन व लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण लक्षात घेणे.
२) साहित्याची सांस्कृतिक व वाङ्मयीन निर्मिती- स्वरूप व प्रेरणा समजावून घेणे
३) लेखकाचा कालखंड व त्याची साहित्य निर्मिती यातील संबंधाचा शोध घेता येईल.
४) लेखकाच्या साहित्यातील कालतत्त्व व चिरंतनतत्त्व यांचा मागोवा घेता येईल.
५) साहित्य निर्मितीचा क्रम लक्षात घेऊन लेखकाच्या लेखनातील परिवर्तनाचा विचार यांचा अभ्यास होईल.
६) साहित्य निर्मितीचे वैविध्य व त्यातील लेखकाचे स्थान याचा शोध घेणे.
७) विविध वाड्मय कृतीतून लेखकाचे योगदान व त्याचे तौलनिक आकलन करणे.

Course Outcome:

CO1. लेखकाची जडण घडण विद्यार्थ्याला समजून घेता येईल..
CO2. लेखकाच्या साहित्य निर्मितीमागे प्रेरणा,प्रवृत्ती,आणि प्रवाहांची माहिती होईल.
CO3. लेखकाच्या सामाजिक, सांस्कृतिक, वाङ्मयीन परिस्थितीचे आकलन होईल.
CO4. विद्यार्थांचा जीवनाकडे पाहण्याचा दृष्टिकोन विकसित होईल.
CO5. लेखकाची जीवननिष्ठा व त्याचे साहित्य निर्मितीवरील परिमाण यांचा अभ्यास होईल.
CO6. मराठी साहित्यातील लेखकाचे योगदान व त्यांच्या साहित्यकृतीचे वाङ्मयीन आकलन समजेल.
CO7. ग्रामीण जीवनाचा बदलत्या परिप्रेक्षातून अभ्यास होईल.

Topics and learning points		
घटक	**तपशील**	**तासिका**
१	**डॉ. सदानंद देशमुख यांचे व्यक्तित्व आणि कर्तृत्त्व** १.१ लेखकाची जडण घडण १.२ वाड्मयीन जडण घडण १.3 वाड्मयीनप्रवृत्ती व प्रवाह १.४ ग्रामीण साहित्याची परंपरा	
२	**डॉ. सदानंद देशमुख यांच्या कादंबऱ्या** २.१ तहान २.२ बारोमास २.3 अमृतफळ २.४ चारीमेरा	60
३	**डॉ. सदानंद देशमुख यांच्या कादंबऱ्या** 3.१ अमृतफळ 3.२ चारीमेरा	
४	**डॉ. सदानंद देशमुख यांचे ललितगद्य** ४ .१ भुईरिंगणी	
५	**डॉ. सदानंद देशमुख यांच्या कादंबऱ्या व ललितगद्य : स्वरूप वैशिष्ट्ये व वाड.मयीन मूल्यमापन**	

संदर्भ ग्रंथ –

डॉ. सदानंद देशमुख यांचे कथासंग्रह

१) लचांड - डॉ. सदानंद देशमुख
२) उठावण - डॉ. सदानंद देशमुख
३) आधारवड- डॉ. सदानंद देशमुख
४) खुंदळघास- डॉ. सदानंद देशमुख
५) महालूट- डॉ. सदानंद देशमुख
६) मेळवन - डॉ. सदानंद देशमुख
७) रगडा - डॉ. सदानंद देशमुख
८) गावकळा (कवितासंग्रह)- डॉ. सदानंद देशमुख सुविद्या प्रकाशन, पुणे
९) कादंबरी स्वरूप व समीक्षा- डॉ. द. भि . कुलकर्णी

१०) मराठी कादंबरी समीक्षा- डॉ. तानाजी भाऊ पाटील
११) मराठी कादंबरी समाजशास्त्रीय समीक्षा डॉ. रवींद्र ठाकूर
१२) ग्रामीण-प्रादेशिक मराठी कादंबऱ्यातील बोलीभाषा- डॉ. सुनील खामगळ
१३) साहित्य समीक्षा आणि आस्वाद- डॉ. दादा मोरे
१४) साहित्य समीक्षा स्वरूप आणि विकास- ना. वा. गोडबोले, डॉ. ग.ना.जोगळेकर
१५) मराठी साहित्य समाज आणि संस्कृती- डॉ. आनंद यादव
१६) ग्रामीण साहित्य एक चिंतन – डॉ. द. ता. भोसले

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: M.A. II (Sem IV) **Subject**: MARATHI
Course: Theory **Course Code**: MAR-603-MJM
Title of Course : विशेष लेखकाचा अभ्यास– डॉ. सदानंद देशमुख

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)									
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO10
CO 1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 2	1	1	1	3	1	1	1	1	1	1
CO 3	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 4	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
CO 5	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1
CO 6	2		2	1	1	1	1	1	1	3
CO 7	1	1	1	1	3	1	1	1	3	1
CO 8	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:
Co 1 'एका लेखकाचा अभ्यास' या समीक्षा पद्धतीचा परिचय होईल विशिष्ट लेखकाची निवड कशी करावी हे समजून येईल.
PO2 Application of knowledge and skills:
Co3 एका लेखकाच्या साहित्य निर्मितीच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांना सामाजिक आकलनाचा अभ्यास होईल.
PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:
Co6 एका लेखकाच्या साहित्यातील ग्रामीण जीवनातील मानवतावाद, नैतिकतेची मुल्ये, लोकजीवनातील परस्परातील सहचार्य, याचा व्यापक अभ्यास होईल.
PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:
Co2 .शेतीसंबंधित ज्ञान व कौशल्य, नैसर्गिक आपत्तीवरील मात या अभ्यासक्रमातून विद्यार्थी प्राप्त करतील. याचा वापर त्यांना व्यावसाईक दृष्टीकोनातून करता येईल.

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

Co7.. जागतिकीकरणाचा ग्रामीण जीवनावर पडणाऱ्या प्रभावामुळे बदलत्या सामाजिक संदर्भ यांचा व्यक्तिगत व सामाजिक पातळीवरील परिणामांचा अभ्यास करता येईल.

PO6 Research Skills:

Co5 .एका लेखकाच्या स्वतंत्र अभ्यासक्रमातून संशोधनात्मक अभिवृद्धी वाढीस लागेल.

PO7 Critical and Creative Thinking:

Co 5 एका लेखकाच्या साहित्यकृतींच्या अभ्यासातून विद्यार्थ्यांचा जीवनाकडे पाहण्याचा सकारात्मक दृष्टिकोन तयार होईल. वाङ्:मयीनमुल्य आत्मसात करून विचारशीलता निर्माण होईल.

PO8 Problem-solving Abilities:

Co4 .शेती व शेतकऱ्याच्या ग्राम जीवनातील जटील समस्या सोडविण्यास विद्यार्थीची क्षमता विकसित होईल.

PO9 Collaboration and Teamwork:

Co 7 विशेष लेखकाच्या विविध साहित्यकृतीचा विद्याथी एकत्रितपणे गटचर्चा करतील. अभ्यासाचा व्यापकपणे विचार करून त्याचा व्यावहारिक दृष्टीकोनातून वापर करतील.

PO10 Digital and technological skills:

Co 6 माहिती तंत्रज्ञानाचा वापर करून लेखकाच्या संपूर्ण जीवनाचा, त्याच्या साहित्यिक कार्याचा सचित्रपट अभ्यासतील.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A. MARATHI
Program Code : PAMAR
Class : M.A. II
Semester : IV
Course Type : **Skill Development Course**
Course Name : कथनकौशल्ये
Course Code : MAR-691-SDC
No. of Lectures : 30
No. of Credits : 02

Course Objectives:

1. कथन कौशल्याची संकल्पना व स्वरूप अभ्यासणे.
2. कथन कौशल्यातील भाषेचे स्थान समजून घेणे.
3. कथन सादरीकरणासाठी भाषेचा सर्जनशील व प्रभावी वापर करणे.
4. विद्यार्थ्यांमधील भाषिक सर्जनशीलता विकसित करणे.
5. विद्यार्थी कथन कौशल्याबरोबरच समाजमानस जाणून घेणे.
6. सादरीकरणातील भाषेचे आरोह-अवरोहाचे महत्व समजून घेणे.
7. जीवनविषयक दृष्टिकोन व जाणीव विकसित करणे.

Course Outcomes:

CO1. कथन कौशल्याचे स्वरूप व संकल्पना समजून घेता येईल.
CO2. कथात्म साहित्याचे स्वरूप आणि संकल्पना यांचा परिचय होईल.
CO3. कथेच्या घटकांचे महत्त्व समजेल. कथेची निर्मिती प्रक्रिया अभ्यासता येईल.
CO4. विद्यार्थ्यांमधील भाषिक सर्जनशीलता व क्षमतेचा विकास होईल.
CO5. लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व समजून घेता येईल.
CO6. कथन कौशल्यातील भाषेचे आरोह आणि आरोह यांचे महत्त्व समजेल.
CO7. विद्यार्थ्यांमधील जीवन विषयक दृष्टिकोन व जाणीव वाढीस लागेल.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**कथन कौशल्य स्वरूप आणि संकल्पना** • कथन कौशल्य म्हणजे काय ? • कथन कौशल्याचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये • कथा निवड ,आशय, विषय.	१०
२	**कथनाविष्काराची विविध रूपे** • कथनाचे प्रकार • कथनाविष्काराची मांडणी व तंत्र • कथन कौशल्ये व भाषाविष्कार सहसंबंध	१०
३	**कथन कौशल्य सादरीकरण/प्रात्यक्षिक** • कथा निवड करताना घ्यावयाची दक्षता • कथन कौशल्य -प्रात्यक्षिक	१०

संदर्भग्रंथ-

1. निवडक मराठी कथा - संपादक डॉ. वसंत शेकडे, डॉ.गीता मांजरेकर आणि इतर, शब्दालय प्रकाशन,श्रीरामपूर जि. . अहमदनगर.
2. मराठी कथा उगम आणि विकास - डॉ. इंदुमती शेवडे, सोमय्या प्रकाशन.मुंबई
3. कथा संकल्पना आणि समीक्षा - डॉ. सुधा जोशी, मौज प्रकाशन, मुंबई
4. मराठी कथा:उगम आणि विकास – डॉ.इंदुमती शेवडे ,सोमय्या प्रकाशन ,मुंबई
5. मराठी कथेची स्थितिगती – डॉ. अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
6. लघुकथालेखन मंत्र आणि तंत्र – ना. सी. फडके, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
7. कथा संकल्पना आणि समीक्षा- सुधा जोशी, मौज प्रकाशन, मुंबई
8. साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया- आनंद यादव मेहता पब्लिशिंग, पुणे
9. मराठीतील कथन रूपे- डॉ.वसंत आबाजी डहाके

Choice Based Credit System Syllabus (2023 Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: MA II (SEM- IV) **Subject**: MARATHI

Course: Theory **Course Code**: MAR-691-SDC

Title of Course: कथनकौशल्ये

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)									
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO 10
CO 1	1	1	1	1	1	3		3	1	1
CO 2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 3	1	1	3		3	1	1	1	1	1
CO 4	1	1	1	1	1	1	1	1	3	1
CO 5	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 6	3	1	1	3	1	1	1	1	1	3
CO 7	1	1	1	1	1	1	3	1	1	1

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:

CO6: कथात्मक साहित्याचे स्वरूप आणि संकल्पना यांचा परिचय झाल्यामुळे ग्रामीण, दलित, स्त्रीवादी साहित्याच्या परिप्रेक्षात कथानिर्मिती प्रक्रियेची उकल होईल.

PO2 Application of knowledge and skills:

CO5: वाङ्मयीन अभिव्यक्तीसाठी भाषेचा सर्जनशील वापर करण्याची क्षमता विकसित होईल.

PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:

CO3: लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व व कथाबीज यांचा परस्पर संबंध लक्षात आल्यामुळे विविध विषयावरील कथा कथन कौशल्ये करण्यास विद्यार्थी शिकेल.

PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:

CO6: कथा संहिता लेखन व कथा कथन कौशल्ये करून विविध रोजगाराच्या संधी उपलब्ध होतील.

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

CO3: कथा कथन कौशल्ये विकसित झल्यामुळे समाजात जबाबदारीने व स्वतंत्रपणे संवाद साधू शकेल.

PO6 Research Skills:

CO1: विद्यार्थ्यांमध्ये कथा या साहित्यप्रकाराचा सूक्ष्म पातळीवर अभ्यास करण्याची संशोधनात्मक क्षमता विकसित होईल.

PO7 Critical and Creative Thinking:

CO7: कथा कथन कौशल्यामुळे सृजनात्मक शिस्तीची आवश्यकता अंगी बानण्यास मदत होईल.

PO8 Problem-solving Abilities:

CO1: प्रादेशिक दृष्टिकोनातून कथेमध्ये येणारी बोलीभाषा तिचे भाषिक सौदर्य याची उकल झाल्यामुळे विद्यार्थ्यास विविध प्रदेशातील निसर्गसौदर्य, बोलीभाषा यांचा आविष्कार करण्याचे आकलन होईल.

PO9 Collaboration and Teamwork:

CO4. विद्यार्थ्यांमधील भाषिक सर्जनशीलता व क्षमतेचा विकास होईल.एकात्मभाव वाढीस लागेल.

PO10 Digital and technological skills:

CO6: आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने विद्यार्थ्यांचा कथन कौशल्याचा विकास होईल व डिजिटल माध्यमातून तसेच सोशल मीडियातून विविध कार्यशाळा घेतल्यास विद्यार्थ्यांची प्रगती होईल.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)

Name of the Programme : M.A. MARATHI
Program Code : PAMAR
Class : M.A. II
Semester : III
Course Type **Skill Development Course** Mandatory
Course Name : **साहित्यकृतीचे रसग्रहण**
Course Code : MAR-631- SDC
No. of Lectures : 30
No. of Credits : 02

Course Objectives:

1. साहित्यकृतीची संकल्पना व स्वरूप समजून घेणे.
2. विविध साहित्य प्रकारांची ओळख करून घेणे.
3. मराठी भाषेचा सर्जनशील वापर करण्यास शिकणे.
4. विद्यार्थ्यांमधील भाषिक सर्जनशीलता विकसित करणे.
5. विविध साहित्यकृतीमधील आशय- विषय -प्रकारानुसार आस्वादात्मक लेखन करणे.
6. भाषेचे सौंदर्य वाढविणाऱ्या अलंकारांचे प्रत्यक्ष उपयोजन करण्यास शिकणे.
7. साहित्यकृतीतील वाङ्मयीन सौंदर्याचा शोध घेणे.

Course Outcomes:

CO1. साहित्यकृतीची संकल्पना व स्वरूप समजेल.
CO2. विविध साहित्य प्रकारांची ओळख होईल.
CO3. विद्यार्थी मराठी भाषेचा सर्जनशील वापर करण्यास शिकतील. साहित्यकृतीची निर्मिती प्रक्रिया अभ्यासता येईल.
CO4. विद्यार्थ्यांमधील भाषिक सृजनशीलता व सर्जनशीलता वाढीस लागेल.
CO5. लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा अभ्यास करता येईल.
CO6. साहित्यकृतीच्या आस्वादात्मक रसग्रहणाचे स्वरूप समजल्यामुळे ग्रंथ परीक्षण करण्याची कला विकसित होईल.
CO7. विद्यार्थी साहित्यकृतीच्या अभ्यासातून रसास्वादाचा आनंद घेतील.

Topics and Learning Points

घटक	तपशील	तासिका
१	**साहित्यकृतीचे आकलन** • साहित्यकृतीची पार्श्वभूमी • साहित्यकृतीचा आकृतीबंध • लेखकाची भूमिका व दृष्टिकोन	१०
२	**साहित्यकृतीचा आस्वाद व रसग्रहण** • आस्वाद प्रक्रियेचे स्वरूप • रसास्वाद एक कला ,रसास्वादाचे घटक • रसास्वादातील आनंद	१०
३	**साहित्यकृतीचे रसग्रहण व मूल्यमापन** • साहित्यकृतीचे समीक्षणात्मक लेखन • साहित्यकृतीचे आस्वादात्मक लेखन • साहित्यकृतीबद्दल अभिप्राय, निष्कर्ष व निरीक्षणे.	१०

संदर्भग्रंथ-

१) टीका आणि टीकाकार -वा.भा. पाठक अनमोल प्रकाशन, पुणे

२) साहित्य समीक्षा स्वरूप आणि विकास ना.वा. गोडबोले आणि गं.ना. जोगळेकर व्हीनस प्रकाशन, पुणे

३) वाङ्मयीन टीका- रा.शं. वाळिंबे- जनार्दन ,सदाशिव लि.पुणे

४) साहित्य समीक्षा प्रदीप डॉ सुधीर अजब पुस्तकालय, कोल्हापूर

५) वाङ्मयीन दृष्टी आणि दृष्टिकोन वा.ल. कुलकर्णी ,पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे.

६) साहित्य आणि समीक्षा -वा.ल. कुलकर्णी ,पॉप्युलर प्रकाशन, पुणे.

७) सौंदर्यमीमांसा -रा.भा.पाटणकर कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन, पुणे

८) खडक आणि पाणी- गंगाधर गाडगीळ ,पॉप्युलर प्रकाशन, मुंबई

९) रसास्वाद एक कला- माधव आचवल

(2023 Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: MA II (SEM- III) **Subject**: MARATHI

Course: Theory **Course Code**: MAR-631- SDC

Title of Course: साहित्यकृतीचे रसग्रहण

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)									
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO 10
CO 1	3	1	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 2	1	3	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 3	1	1	1	1	3	1	1	1	1	1
CO 4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
CO 5	1	1	3	1	1	1	1	1	1	1
CO 6	1	1	1	3	1	1	1	3	1	1
CO 7	1	1	1	1	1	3	3	1	3	3

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:

CO1: साहित्यकृतीची संकल्पना व स्वरूप समजेल.

PO2 Application of knowledge and skills:

CO2. विविध साहित्य प्रकारांची ओळख होईल.

PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:

CO5. लेखकाच्या व्यक्तिमत्त्वाचा अभ्यास करता येईल.

PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:

CO6. साहित्यकृतीच्या आस्वादात्मक रसग्रहणाचे स्वरूप समजल्यामुळे ग्रंथ परीक्षण करण्याची कला विकसित होईल

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

CO3. विद्यार्थी मराठी भाषेचा सर्जनशील वापर करण्यास शिकतील. साहित्यकृतीची निर्मिती प्रक्रिया अभ्यासता येईल.

PO6 Research Skills:

CO7. विद्यार्थी साहित्यकृतीच्या अभ्यासातून रसास्वादाचा आनंद घेतील.

PO7 Critical and Creative Thinking:

CO7. विद्यार्थी साहित्यकृतीच्या अभ्यासातून रसास्वादाचा आनंद घेतील.

PO8 Problem-solving Abilities:

CO6. साहित्यकृतीच्या आस्वादात्मक रसग्रहणाचे स्वरूप समजल्यामुळे ग्रंथ परीक्षण करण्याची कला विकसित होईल.

PO9 Collaboration and Teamwork:

CO7: साहित्यातून समाज व समूह भावनेचा विकास होतो.विद्यार्थी समाजामध्ये एकात्मभाव विकसित करतात.

PO10 Digital and technological skills:

CO7. विद्यार्थी माहिती तंत्रज्ञानाच्या सहाय्याने विविध साहित्यकृतीचा रसग्रहणात्मक रसास्वादाचा आनंद घेतील.

****

CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II (2023 Pattern)

Name of the Programme	:	**M. A. MARATHI**
Program Code	:	**PAMAR**
Class	:	**M. A. II**
Semester	:	**IV**
Course Type	:	**Major Elective (Theory)**
Course Name	:	साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
Course Code	:	**MAR-661-MJE**
No. of Lectures	:	**60**
No. of Credits	:	**4**

Course Objectives:

1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप व महत्त्व समजाऊन देणे.
2) साहित्य व समाज यांचा अनुबंध लक्षात आणून देणे.
3) साहित्यनिर्मिती व लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व यांचा परस्परसंबंध तपासणे
4) साहित्यनिर्मितीवरील विविध चळवळींचा प्रभाव तपासणे.
5) साहित्य वाचन अर्वाचीन काळातील बदलती वाड्मयीन अभिरुची समजावून देणे.
6) लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता लक्षात घेणे.
7) साहित्यातील आशय व अभिव्यक्तीचे स्वरूप लक्षात घेणे.

Course Outcomes:

CO1.विद्यार्थ्यांना मराठीतील साहित्याचे सामाजिक स्वरूप लक्षात येईल.

CO2.साहित्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध लक्षात येईल.

CO3.महाराष्ट्रात घडलेल्या घडामोडी व त्याचा साहित्यनिर्मितीवरील झालेला परिणाम लक्षात येईल.

CO4. साहित्यनिर्मितीवरील चळवळीचे स्वरूप समजेल.

CO5. अर्वाचीन काळातील बदलती वाड्मयीन अभिरुची लक्षात येईल.

CO6. लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता यांचा अभ्यास होईल..

CO7. सामाजिक वृत्ती-प्रवृत्ती यांचा अभ्यास होईल.

Topics and Learning Points

अ.क्र.	तपशील	तासिका
५	**साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप** ५:१ साहित्याच्या अभ्यासाचे स्वरूप व संकल्पना ५:२ साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास करण्याची गरज/आवश्यकता ५:३ साहित्याची सामाजिकता ५:४ साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची व्याप्ती	१०
६	**साहित्याच्या सामाजिक अभ्यास पद्धती** ६:१ समाजशास्त्रीय अभ्यास पद्धती ६:२ मार्क्सवादी अभ्यास पद्धती ६:३ जीवनमूल्य आणि कलामूल्य यांचे संबंध	
७	**साहित्य आणि समाज** ७:१ साहित्य आणि समाज : परस्परसंबंध ७:२ समाज, संस्कृती आणि साहित्यपरंपरा ७:३ साहित्य आणि सामाजिक परिस्थिती	१०
८	**लेखक आणि समाज : सहसंबंध** ८:१ लेखकाचे व्यक्तिमत्व आणि समाज ८:२ साहित्य निर्मिती आणि लेखकाचे व्यक्तिमत्व ८:३ साहित्य निर्मिती वरील वाङ्मयीन, राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव	१०
९	**साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती** ९:१ लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता ९:२ साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती ९:३ लेखकाची सामाजिक बांधिलकी	१०
१०	**साहित्य आणि वाचक** १०:१ साहित्य आणि वाचक १०:२ वाडमयीन अभिरुची आणि वाचक १०:३ साहित्याचे समाजावरील परिणाम	१०

संदर्भ ग्रंथ :-

१ मराठी वाड्मयाचा इतिहास - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे.
२ मराठी वाड्मयाचा इतिहास खंड १ ते ७ – अ. ना. देशपांडे
३ प्रदक्षिणा भाग १ व २ - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे
४ एकोणिसाव्या शतकातील सुधारणावाद व मराठी साहित्य – डॉ. सुधाकर शेलार
५ साहित्य सर्जन आणि संदर्भ - डॉ. केशव तुपे
६ मार्क्सवाद आणि साहित्य - स. दा. कऱ्हाडे
७ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ – रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन पुणे
८ साहित्य आणि समाज – डॉ. सुनंदा गोसावी, डॉ. विलास खोले
९ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - अंजली सोमण, प्रतिभा प्रकाशन पुणे
१० मराठी सामाजिक नाटक आणि समस्या - कल्पना परांजपे
११ समाज आणि साहित्य – डॉ. अविनाश सहस्रबुद्धे
१२ परिवर्तनाचे प्रवाह – डॉ. मनोहर जाधव
१३ साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया – डॉ. आनंद यादव
१४ साहित्य समीक्षा आणि संवाद – डॉ. रवींद्र ठाकूर, दिलीप राज प्रकाशन पुणे
१५ सांस्कृतिक मूल्यवेध – रा. ग. जाधव
१६ मराठी साहित्यातील स्पंदने – गो. म. कुलकर्णी, सुवर्ण प्रकाशन पुणे
१७ साहित्याचे समाजशास्त्र – श्रुती. श्री. वडगबाळकर

****

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: M.A. II (Sem IV) **Subject**: MARATHI
Course: Theory **Course Code**: MAR-661-MJE
Title of Course : साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

	Programme Outcomes (POs)									
Course Outcomes	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO10
CO 1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
CO 2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2
CO 3	2	2	2	1	3	2	3	2	3	2
CO 4	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1
CO 5	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3
CO 6	2	2	3	2	2	1	2	2	2	1
CO 7	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3
CO 8	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:

CO2: समाज, संस्कृती आणि साहित्यपरंपरेचा अनुबंध लावता येईल. साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणा लक्षात येईल. त्यातील विचार लक्षात येऊन चिंतन सुरू होईल. तसेच वैचारिक दृष्टीकोनात बदल होईल. सामाजिक आणि सांस्कृतिक घटनांकडे वैचारिक दृष्टीकोणातून पाहण्याचा प्रयत्न होईल.

PO2 Application of knowledge and skills:

CO2 : समाज जीवनाचे महत्त्व लक्षात येईल. साहित्य आणि समाज यांचा परस्पर संबंध लक्षात येईल. स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महाराष्ट्राची परिस्थिति आणि सामाजिक असमानता याचे आकलन होईल.

PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:

CO3 : साहित्याच्या अभ्यासामुळे समाजातील संस्कृती, परंपरा, रूढी यांचा परिचय होईल. समाजाची सामाजिक,राजकीय संस्कृतिक आणि आर्थिक परिस्थिती लक्षात येईल. सामाजिक वातावरणात सुधारणा करून, सर्वच समुदायासाठी समृद्ध आणि टिकाऊ सामाजिक वातावरण होईल.

PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:

CO3 : महाराष्ट्रात घडलेल्या घडामोडी व त्याचा साहित्यनिर्मितीवरील झालेला परिणाम लक्षात येईल.

वैचारिक प्रगल्भता येईल. साहित्याचे महत्व लक्षात येईल. समजबदलासाठी साहित्याची भूमीका लक्षात येईल. त्याचा उपयोग विविध प्रसारमाध्यम यावर समजविषयक लेखन करण्यासाठी होईल. वैचारिक क्षमता व भाषिक कौशल्ये विकसित होतील.

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. साहित्यनिर्मितीमध्ये लेखकाचे व वाचकाचे महत्त्व लक्षात येईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल.

PO6 Research Skills:

CO1: स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील साहित्याचे सामाजिक स्वरूप लक्षात येईल. साहित्यप्रवाहाच्या निर्मितीचा शोध घेता येईल. साहित्याची संकल्पना समजावून घेऊन त्या-त्या कालखंडातील साहित्याचा समाजावर कसा परिणाम झाला हे शोधण्याची संशोधनात्मक दृष्टी विकसित होईल.

PO7 Critical and Creative Thinking:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. साहित्यनिर्मितीमध्ये लेखकाचे व वाचकाचे महत्त्व लक्षात येईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल.

PO8 Problem-solving Abilities:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल

PO9 Collaboration and Teamwork:

CO6: साहित्यावर समाजसुधारकांच्या विचारांचा तसेच बुद्ध, फुले, आंबेडकर यांच्या विचारधारांचा प्रभाव लक्षात येईल. साहित्य निर्मिती वरील वाड्मयीन राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव लक्षात येईल. विद्यार्थांमध्ये सामाजिक समतावादी दृष्टिकोन रुजेल**.**

PO10 Digital and technological skills:

CO6: लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता यांचा अभ्यास होईल..

****